

"PROLETAREC"
je delavski list za
misleče čitatelje

PROLETAREC

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE

OFFICIAL ORGAN OF JUGOSLAV FEDERATION, S. P.

ŠTEV. NO. 1159

Entered as second-class matter December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3d, 1879.

CHICAGO, ILL., 28. NOVEMBER, NOVEMBER 28, 1929

Published Weekly at

2630 W. 26th St.

Drugi najstarejši
jugoslovanski
socialistični list

LETO—VOL. XXIV.

ZNAKI, KI OBETAJO EKONOMSKO KRIZO

HOOVERJEVE KONFERENCE ZA
"OHRAHITEV PROSPERITETE"

STO TISOČE ODSLOVLJENIH,
ZNIŽAVANJA PLAČ, PRIGANJA.
NJA S STROJI IN DRUGE NE.
PRILIKE TLAČIJO DELAVCE

Nova 'sprava med delom in kapitalom' dosežena

Kadar ti začeno dopovedovati, da nisi bolan, tedaj se pripravi na težko bolezen, katero ti hočejo priskriti. Zagotovila, ki jih daje v javnost predsednik Hoover in industrijski ter finančni prvaki, da ni američka prosperiteta v nobeni nevernosti, imajo edini namen potolažiti bolnika — zrahljivo gospodarsko situacijo — da še bolj ne oboli nego se bolezni upre, da čimprej ozdravi.

Listi zelo malo omjenjajo naraščajočo brezposelnost. Izven Detroita sploh ne vedo, da je avtomobilska industrija v Fordovem mestu prišla napol v zastoj in da je bilo tisoče in tisoče delavev odslovljenih, pač pa poročajo, da misli Ford povečati plačo svojim delavcem in da se pripravlja na večje zaposlitve.

Sedaj smo v sezoni, ki je navadno žetev za trgovine, ampak business ne gre kakor druga leta. "Ljudje se boje za denar, drže ga ker so v strahu da morda izgube zaslužek," tolmačijo ravnatelji velikih trgovin med seboj, in napravili so primeren miglaj velikim listom, češ, ako ne bo večjega prometa, bomo morali omejiti oglašanje." Tak opomin pomaga. Listi pridno zatrjujejo, da krize ni, je ne bo, da prihajajo tovarnam naročila v milijonskih vstopah in da bodo samo že ležnici potrošile nad milijardo dolarjev za nove tračnice, vagone, lokomotive itd. Seveda ne povedo, da so lani potrošile še več. V New Yorku bodo potrošili za javne naprave sto milijonov, tam tudi toliko in toliko milijonov — kakor da do letos sploh ni bilo takih izdatkov!

Destvo je, da je že več sto tisoč delavev brez posla, mnogi tedne in mesec, in da jim prihajajoča zima obeta še slabše čase. V malih noticah poročajo listi o bankrotu te firme, o samomoru tega in tega tovarnarja, ker so mu bila naročila odpovedana, s prominentnimi naslovi pa naznajajo, da so te in te kompanije naznane posebne dividende, in da so bančne vloge v New Yorku tekoma dobrega leta narasle dve milijardi dolarjev. Seveda ne pojasnijo, da so to večinoma tisti milijoni, ki so jih ljudje zaigrali na borzi, pa so morali dvigniti svoj denar v bankah po drugih mestih, da se je stekal v žrela velikih rib v New Yorku. Dve milijardi več v newyorskih bankah pomeni le to, da je dve milijardi dolarjev manj v bankah v ostalih krajih dežele.

Umevamo je, da kapitalistični časopisi ne more in ne sme pisati resnico o gospodarski situaciji. — Njegova naloga je, da jo prikazuje v rožnatih barvah in če že piše o samomorih, o javnih kuhinja za brezposelne in o takih rečeh, jim ne polagajo nikake važnosti, kajti v deželi vlada še vedno "brezprimerna prosperiteta", kakor običajno.

Na seanksih, ki jih ima Hoover in industriale in finančniki, govorijo

Ali ste že poslali naročnino?

Obnovite jo, ako hočete list redno prejemati.

ARMADA BREZPOSELNIH SE VEČA.

Vasy Kassian

Masinerija je v prošlih letih izpodrinila iz železniških, ekskluzivnih, lenih in drugih obratov v tej deželi nad pol drug milijon delavcev, ki so si v dobi "prosperitet" našli zaslužek v novonastalih industrijah, predvsem v avtomobilski, gasolinški postajah, popravljalnicah avtomobilov, garazah itd. Sedaj je tudi ta vir postal "normalen" in število brezposelnik se magnoma dviga. Neprestano izpopolnjevanje tehničnih naprav v svetu, da se zveča produkcijo in zmanjša število delavcev, dodaja nove čete industrialni rezervni armadi.

Poleg vsega se je to jesen pojavila industrialna depresija. Delavce odslavljajo v stotisočih. Predsednik Hoover sklicuje ekonomsko konferenco, časopise tolazi, finančniki zagotavljajo vznemirjeno ljudstvo, da je američka prosperiteta trdro usidrana in se ni batiti.

Vzlič temu je tukaj pereč problem brezposelnih. Urada kakršna je, je pahnila delavce v popolno ekonomsko odvisnost. Nobenе gotovosti ni, če boš imel jutri še zaslužek. In če ga boš imel ti, sa izgubi tvoj tovarš. Kapitalizem tega vrnjanja ne bo rešil, katerejemu je samo za profit. Ako hočejo delavci da se bodo nihovи interesu upoštevali, se morajo organizirati v stranki, ki je njihova in zavisa. To je socialistična stranka.

AMERIŠKA LEGIJA PROTI 'PACIFISTOM' IN 'RDEČKARJEM'

NORMAN THOMAS ODGOVARJA
FAŠISTOM V IMENU LIGE ZA
INDUSTRIALNO DEMOKRACIJO

Kako je mogoče, da se organizacije bivših vojakov potegujejo za militarizem

Najbolj nerazumljivo izmed vseh čudes je to, kako se more organizacija veteranov boriti proti tistim skupinam, ki se trudijo onesmogociti vojno. Nezapovedljivo je da bi se vojak, ki je že bil na fronti, še navduševal za klanje, v katerej je prisiljen riskirati svoje ude, zdravje in življenje. Pa je čisto enostavno. Organizacija veterans, ki je "razpoložena" za vojno, ne govori in imenu veterans, ali bodočih vojakov, nego v interesu gospodarjev, ki potrebujejo armado in vojno mornarico za "obrambo domovine" seveda.

Američka legija, ki je fašistična po svoji taktiki in nazorih ter ultra militaristična, vodi že dolgo dobro finančirano propagando proti pacifističnim in "rdečkarskim organizacijam", ki si prizadevajo "podminirati obrambo te dežele" in jo "izpostaviti nevarnosti sovražnih napadov".

Tako je govoril tudi Shearer in podkuopal žurnaliste, da so pisali enako, trustjanske korporacije, ki debele od naročil za vojne potrebštine in graden novih vojnih ladij, pa so mu dale tisočake ter mu obljubile še izplačati, če izvrši svojo nalogu uspešno, četrtna milijona dolarjev.

Američka legija zahteva, da kon-

KATERA VERA JE PRAVA?

Dolarski misijonarji

v Južni Ameriki

Protestantovske sekte v Združenih državah so mišljena, da katoliška cerkev ni najboljša za izveličanje, pa ponujajo v nadomestilo svojo robo. V ta namen imajo tudi misijonarje za spreobračanje krivoverčnikov. Mnogo jih je v katoliških republikah južne in centralne Amerike. Katoliški duhovniki v Argentini, Čileju, Braziliji itd. se že dolgo jeze raditev. "Mar ni naša vera krščanska?" Seveda je, ampak je le tudi malo paganska zraven. Mi pa hočemo, da postanete pravi kristjani, odgovarjajo protestantovski izpreobračevalci duš, ali donači duhovniki jim ne verjamemo. Vi ste agentje američkega dolarizma in apostoli imperijalizma junikev, pravili pamphlet pod naslovom "Katoličani, bodite na strazi," ki ga je izdala katoliška družba v mestu Santiago v republiki Čile. V nji je tudi rečeno, da protestantski misijonarji neneč krivo vere, so sovražniki republike Čile in so le tajni agentje vsemogočnega dolarja. "Varujte se teh zapeljivev duš," kliče avtorji brošure, "ki vas vabijo medse z razsipanjem dolarjev in s pretvero, da pomagajo ubogim. Ne prodajte svoje duše peku!"

Protestantski misijonarji vodijo svoje verske šole in razne dobrodelne ustanove. Velika smotra sredstva jim omogočajo, da povzrdejo domači katoliški duhovščini nemalo skrb.

Cemu napredna društva vaše naselbine ne celočasijo svojih predstav tudi v "Proletarju"?

DVORNA ZAROKA, KI ŠE VEDNO VZRJAVA DUHOVE

Belgijski pravijo: da bi jih republika rešila dvornih skrb.

PROGRESIVNI SENATORJI IN VISOKE CARINE

Interesi privilegiranih slojev najprvo, tem šele ljudski.

Belgijski se še vedno vzrujava nad zaroko, ki je zvezala belgijsko princessonjo Marie-Jose in italijanskega prestolonaslednika princa Humberta. "Če že mora biti prestolonaslednik, naj bi bil vsaj tak, ki ima kaj veljave," tožarijo užaljeni podaniki kralja Alberta, ampak takih prestolonaslednikov danes ni, razen v palačah multimilijonarjev, toda so brez titelov.

Republični Belgiji pa to zaroko izrabljajo za agitacijo proti kroni. "Dvoru plačujemo \$264,000 letno, ali približno dva krat toliko, kot dobiva američki predsednik. Postanimo republika, pa ne bomo imeli skrb s kom se poroči kakšna Maria-Jose." Take argumente čujete celo v občinskih odborih in jih berete v listih. Dobro je, da ne prihajajo od "lojalnih" podanikov, nego od socialistov, ki za kralje itak ne porajajo. Ampak neprijetnost za monarhiste je v tem, ko poročajo reporterji tujezemskih listov, da se polovica prebivalcev navdušuje za republiko.

Največ neprijaznih opomb in kritik gre na račun Mussolinija ter italijanskega kraljčika, ki po zatrdilu liberalnih Belgijskih Mussoliniju le prah briše s čevljev, pa še celo ta neponosni posel mu dostikrat odreže. In sina takega papratega vladarčka gre vzeti hči njegovega veličanstva belgijskega kralja!

Iz tega vidite, da imajo v vsaki deželi skrb in težave. Pri nas z' delnicami in prosperiteti, v Belgiji z dvorno zaroko, v Franciji z vladami, v Afghanistanu z revolucijami, v Monaku pa s posmanjkanjem igralcev.

MUSSOLINI PREPOVEDAL "PREVEČ" REALISTICO NO KNJIGO.

Senatorji iz zapada in jugozapada so dvignili carino na volno za protektiranje američke volne industrije ter ovčnjereje, pri tem pa so "prezli," da se bodo volnene oblike vsled tega zelo podražale in bodo delavcem še težje doseglije kakor dozdaj. V interesu številčno majhnega sloja naj plača posledice milijone ljudi. Vsak senator zastopa kakke posebne interese in se bori za speciale privilegije, v volinjih kampanjah pa se tope same ljudje do ljudstva. Taka taktika je razumljiva, kajti posebni interesi zatože kampanjske blagajne, ljudje pa razplogajo z glasovi.

Celo senator Borah, ki je neprestano naglašal, da je dolžnost zbornice protektirati interese splošnosti in ne njenih posameznih slojev, se je užal pritisku ter zahteval povišanje carine na tiste izdelke in pridele, ki so glavni vir dohodka v njegovih državah.

Vzlič "velikim plačam" je američka industrija v stanju konkurirati na mednarodnem trgu z evropsko in vsako drugo industrijo. Dokaz je v tem, da američka zunanjja trgovina naglo narašča in da so profitti velikih ameriških korporacij narašča ostromi. Povečanje carin morebiti v splošnem edino posledie v tem, da se za ljudstvo življenske potrebščine podraže, profitti velikih korporacij pa se bodo za nekaj sto milijonov zvišali.

VELIK KONCERT

Pevskega Zbora "SAVA"

v nedeljo 1. decembra v dvorani SNPJ., CHICAGO, ILL.

Dvorana odprtta ob 3. popoldne

Glasovi iz našega Gibanja

Zapisnik vzhodnoohijske konference J. S. Z.

Konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije J. S. Z. za vzhodni Ohio in W. Va. se je vršila 27. oktobra 1929 v naselbini Blaine, O., v prostorih sodevca Sumerja.

Navzočih je bilo 30 zastopnikov in gostov.

Zborovanje je otvoril tajnik Nace Žlembberger, ki v svojem nagonu omeni, da smo izgubili poniranje in ustanovnega člana JSZ ter Proletarea, sodevca Jožeta Zavertnika. Pozove navzake, da naj v znak sožalja in spodbujanja do pokojnika ter njegovega dela vstanejo.

Za predsednika seje izvoljen soglasno Jos. Snay, za zapisnika - Albina Kravanja.

Zapisnik prejšnje konference sprejet kot čitan.

Sod. Žlembberger poroča, da je tajniški posel vršil po svojih najboljih močeh, toda valed starosti in utrujenosti od dela v rovu ne zmora več toliko aktivnosti kakor nekoč. V blagajni ima še \$5.56. Njegovi stroški od prejšnje do te konferenčne znašajo 29c. Poročilo sprejeto.

Organizator Jos. Snay poroča, da je bil v svojem delu priljeno uspešen. Sodružni skupaj v naselbini več polja in se bilo napravljeno. Sodružni skupaj so mu še povsod na roke, kar mu je bilo v agitaciji za list in naš pokret v veliko pomoč. Proletare je tod že zelo razširjen. Z delom za skupno stvar bo nadaljeval.

Sod. Zavrtnik predlaga, da konferenca izreče s. Snayu priznanje za njegovo delo. Predlog sprejet.

Pregledovalci knjig poročajo, da so računi redu in da je od skupne veselice klubov, ki so jo priredili v prid konferenčne blagajne dne 23. avg. na Boydsville, \$42.75 prebitka. V blagajni je zdaj \$48.31. Poročilo vzeto na znanje.

O veselici poroča še s. Snay in omeni, da četudi ni bila najboljše obiskana, je treba priznati, da na Boydsville že dolgo ni bilo takoj prijetne zavabe, kakor je bila na tej priredbi. Priporoča, naj bi se s sličnimi poskušalo tudi v drugih naselbinah v prid Konferenca.

Poročila zastopnikov:

Albina Kravanja (klub št. 2), poroča, da v njihovi naselbini že dve in pol leta ni nobenega zaslužka. Moški so se večinoma razšli za delom drugam. Klub št. 2 je, upoštevajoč razmere, povoljno aktiven in je bil pred kratkim dva nova člana. Če se bi kje v bližini odpri delo, bi imel klub lepe izglede za napredok.

Blagajno ima precej močno. Ostale zastopnice tega kluba, Julija Kobler, Mary Pire in Fany Pire, se strinjajo s poročilom.

Poročila.

Poročila tajnika Ambrožiča je konferenca sprejela na znanje, ravno tako razna druga poročila, v katerih je bilo podano finančno stanje ter organizacije ter njeno delo od prejšnjega pa do tega zborovanja.

Poročila in razprava o zadnjih volitvah je bila prav ponučna ter živahnih, ob enem razveseljiva za naš pokret.

Agitacija za Proletarca.

Veliko so zborovalci razpravljali o agitaciji za naš tisk, predvsem o "Proletarcu". Vladalo je razpoloženje, da bomo v bodoče v sta-

ričnega fonda v New York. Ob enem poroča, da priredi klub št. 11 skupno z druš. št. 13 SNPJ. igro in plesno veselico v soboto 28. decembra v slovenski dvorani na Boydsville. Članstvo klubu je vztrajno.

Fr. Zaveršnik (klub št. 95)

pravi, da se sodruži dobro vzamejo skupaj. Klub je napredoval za tri člane. Vsi so nadrečni. Proletarea. V agitatorčni fond social. stranke so prispevali \$5. — Klub ima v blagajni \$53. S. J. Strajner in drugi zastopniki pripravili poročilo.

S. Mike Smerdel od kluba št. 189 pravi, da jim je klub svoječasno že skoro propadel, postal neaktivni, nato so ga meseca marca reorganizirali. Sedaj povoljno deluje. Vsi člani so načrtniki Proletarea. Klub ima v blagajni \$28. Androina dodaja, da se bi dalo še mnogo več storiti, ako bi tisti rojaki, ki so bili preječi, prenehali z nasprotovanjem. Klub ima sposobnega tajnika in upa na napredek tudi v bodoče.

S. Bradley poroča, da imajo sodruži v njegovih naselbini več polja in se bilo napravljeno.

Sod. Blatnik poroča, da je klub št. 11 v Izobraževalni akciji. Zdaje se mi potrebno, da dobri kaj iger za razne predstave in dobrih knjig. S. Snay pojasni, da se je že lani sodeloval z njimi, da so vpravili predstavo.

Žlembberger izvaja, da so za to ustanovo težkoče, ker je v društvi toliko "strank". Ob Novem letu bi se moralno sistematizirati, da se jih pridobi za pristop. Snay je mnenja, da je decembarska seja pripravljena radi boljše udeležbe.

S. Renko iz Nanticoke, Pa., ki je prisoten, pravi, da so sedaj v naselbini še brez kluba, obljubili pa, da ga bosta on in s. Kovac skušala organizirati. So težkoče, ker Slovenec tam niso vneti za delavsko gibanje, je pa dosti Poljakov, ki so socialistični agitatorji dostopnejši. S. Kravanja pravi, da je socializem stvar vseh narodov. Vsak zaveden delavec je naš sodrug, neglede na narodnost. Če ne gre samo s Slovencem, pa naj organizirajo splošen klub, v katerega naj pristopijo delavci vseh narodnosti, in tak klub lahko pridružijo direktno socialistični stranki. Blatnik in Androina potrjujeta pravilnost teh izvajanj.

V razpravi o agitaciji Proletarea je bil s. Zavrtnik pooblaščen,

da nabavi sliko poznega člana

Jožeta Zavertnika. Njene

velikosti naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

knjega Jožeta Zavertnika. Nje-

no velikost naj bi bila približno

16x20 palev. Naročala bi jo

društva, klubu in posamezniki. V

ta namen naj se pošlje resolutejo

glavnemu odboru SNPJ. z aper-

lom, da take slike (portret) izda.

Konferenca priporočila odobri.

S. Snay sugestira, da naj bi konferenca podprla nasvet druš.

št. 13 SNPJ. za nabavo slik po-

SLIKA "PROSPERITETE" V JESENI

Chicago, kjer se nabirajo ogromna bogastva, je tudi mesto reviščine. Medtem ko bogati premiljujejo, kje bodo prebili zimo, se ubozne družine ukvarjajo s skrbmi, kje dobiti kuživo in živila. Možje, če imajo delo, zaslužijo le malo, morda 30 do 40c na uro, matere pa stikujejo po železniških premikališčih za premogom, ki pada iz napolnjenih kar, da otroci ne bodo zmrožovali.

DOPISI

PREDAVANJA V KLUBU ŠT. 27

J. S. Z.

Cleveland, O. — V nedeljo 17. novembra popoldne je imel v klubu št. 27, JSZ, zanimivo predavanje s. Joseph Siskovem o danskem učenjaku Antoniu Leeuwenhoecku. Dasi to predavanje ni bilo oglašeno nego so dobili člani kluba le pisemno obvestila, je bila udeležba povoljna.

Prihodno predavanje bo v nedeljo 15. decembra. Predmet bo sporočen v kratkem. Na ta predavanja so vabljeni vsi, ki se zanje zanimajo in se ne upirajo sreču svojega obzora.

Sodrug Siskovich je nam na omenjenem predavanju opisoval med preprostim ljudstvom maloznanega genija Leeuwenhoecka, ki je bil rojen 1. 1632 in je umrl v starosti devetdeset let. Leeuwenhoeck ima neprecenljive zasluge v uporabi mikroskopa, s katerim je dognal funkcije krvnih teles in spermatozo. Z izpopolnjevanjem mikroskopa je dokazal strimečemu svetu, da je v vodi milijarde živih teles-bacilov ali mikrobov, človeštvu škodljivih in kloristnih. O teh svojih dognanih je včasipripravoval drugin, ki pa se delali začudenim in mu niso verjeli, eni pa so ga smatrali za napol blažnega, čes, da so ga študijo čisto zmesale. Ni se oziral na ljudska mnenja in je raziskoval naprej. Po dvajsetih letih napornega dela je izdelal več stotin povečalnih stekel za mikroskope, in večinoma vsaki je bil boljši od prejšnjih. Po dolgem času so člani o njemu tudi na kraljevi univerzi v Londonu in profesorji so se odločili, da bodo o tem "čudaku" poizvedovali. Vprasevali so ga za pojasnila, on pa jim je odpisal, da ako jim je na tem, da se o njegovem delu poučne, naj pridejo k njemu osebno. Nekega dne jih res pride nekaj, in niso se mogli nadudit in ne verjeti svojim očem, kar so videli skozi mikroskop. Pažil je na obiskovalec, ki mu nihče nieses odnesel, kajti saj so učenci z učenjaškimi nastavki pa naj študirajo! Ko so se o vrednosti njegovih dognanih in mikroskopa uverili tudi na vsečenilsko, so ga začeli priznavati za znanstvenika in so mu podelili česten nastav, za kar pa se je on le malo brigal.

Ni moj namen na dolgo opisovati predmet prošlega predavanja, pač pa podati le delno sliko, da čitatelji razvidijo, koliko lahko izvedo, če poslušajo predavatelja, ki jim o tem in onem pojednostavlja.

V nedeljo 22. decembra se vrši konferenca soc. klubov in društev Izobraževalne akcije JSZ. v Slovenskem domu v Clevelandu. Večer pred zborovanjem bo zabava v prid konferenčni. Občinstvo je vabljeno da se udeleži in s tem pripomore do potrebnega uspeha, ob enem pa se zabava v sedruženju prijateljskem krogu.

L. Z.

JOHNSTOWNSKA KRONIKA.

Johnstown, Pa. — Tu se je naboljal na agitaciji za Proletarca s. Joseph Snay iz Bridgeporta. Spoznali smo v njemu vnetega, agilnega in uspešnega agitatorja že prej iz poročil, sedaj pa smo se o tem uverili tudi osebno. Škoda, da nimamo več takih. Tu je bilino njegovo delo precej uspešno in dobil je lepo število novih naročnikov.

Na te apeliram, naj "Proletarca" pazno citajo in zagotovljajte, da bo to store, jim bo postal najprijubljenejši list, brez katerega ne bodo hoteli biti.

Franceline iz Park Hilla je zadnjia prireditev tukajšnjega kluba JSZ tako navdušila, da je mnenje, da se lahko kosamo tudi s Češkami. No, kar se veselje tice morda že. Toda kaj pa časnikarstvo? Tam se lahko kar čez noč pojavijo list, ki odreši ves narod, medtem ko pri nas tega ne zmoremo, zato naj bo Franceline v svojem ponosu bolj skromen. Plešejo res lahko, organiziramo se tudi lahko, zavedni, napredni in poobozni smo lahko, nikakor pa ne moremo odresiti naroda z novo nino. Tega so zmožni edino v Chinagru, kjer se združujejo tako očvidno v razdrževanju, da človeka že preseda. Pa nič ne zamepite!

Cerkvena oveca, ki je prišla skozi cerkveni piknik v roke našemu sodrangu, se zelo dobro počuti, a čuje se, da so ji dnevi štetni. Sezona krvavih klobas, zahvalnih in drugih pojedinj je tekaj.

Včasih cujemo pripono: "Čemu se kronikar toliko zanimal za cerkev?" Tega so cerkvenjaki največ sami kriji. Zadnjič so se pojavile med nami cerkvene kolektorice, ki so nabirale doneske, da se kupi sv. Marii Tereziji venec, ki jo imajo na oltarju tukajšnje nove cerkve. Povedale so nam, da slabo izgleda, ker nima venca. To kolektorice seveda nič slabega, pametnega pa menda tudi ne. Pisec te kronike je mnenja, da bi bilo ravno tako v čast in slavo svetnice, če se ji bi dalo na glavo lepo rato, katero se bi lahko dobiti zastonj med članicami te župnije. Pomoto so kolektorice napravile v tem, da so se obrnile za prispevke na ljudi, ki kipa sv. Ma-

rije. Povedale so nam, da slabo izgleda, ker nima venca. To kolektorice seveda nič slabega, pametnega pa menda tudi ne. Pisec te kronike je mnenja, da bi bilo ravno tako v čast in slavo svetnice, če se ji bi dalo na glavo lepo rato, katero se bi lahko dobiti zastonj med članicami te župnije. Pomoto so kolektorice napravile v tem, da so se obrnile za prispevke na ljudi, ki kipa sv. Ma-

rije. Tereze še videli niso in ga menita nobenkrat ne bodo.

Kot že omenjeno, je obisk s. Snaya pripomogel, da se je številno citatev Proletarca v tem kraju jih povečalo. Želeti je, da postanejo tudi člani našega kluba. Za vašo pomočjo bi napravili iz njega močno postojanko, ki bi socialistični stranki v tem kraju pomogla do rubrike na glasovnicu in ob enem volilem do kandidatov, ki bi bili vredni njihovih glasov.

Klubo seje se vrše vsako tretjo nedeljo v mesecu ob 2. popolnem v lastnih prostorih na Franklinu. Sosediščeniki, pridejte na prihodnjo sejo!

Kronikar.

DEBATA O PROHIBICIJI V KLUBU ŠT. 1 JSZ.

Chicago, Ill. — V petek 22. novembra se je v klubu št. 1 vršilo zanimivo predavanje o vprašanju "Ali je prohibicija v Zed. državah fiasco?" Donald J. Lotrich in John Kopach sta imela afirmativno in Oscar Godina ter John Rak pa negativno stanje. Glavna debatorica sta bila Lotrich in Oscar Godina. Debata je trajala blizu tri ure. Predsedoval je Fr. Burie. Spodnja dvorana je bila polna članov kluba št. 1 in drugih, ki so prisli poslošati argumente o prohibiciji. Lotrich seveda ni bil težko dokazati, da je prohibicija kakršna je velik polom, razen tega je on dober govornik in svoj referat je tudi pozno pripravil. Na drugi strani je Oscar Godina pokazal, da se razvija v dobrega oratorja. Oborožil se je s citati znanstvenikov, policijskih in sodnih avtoritet, s katerimi je dokazoval, da prohibicija ni tak polom kot trdijo njeni nasprotniki in da ima največ nasprotnikov v velikih mestih, posebno med tujerodci, medtem ko je zanje velika večina prebivalcev. Dokazoval je tudi škodljivost alkoholnih pijs in je to naglašal z izjavami medicinskih avtoritet ter socialnih delavcev.

Udeleženci so se v veliki večini boli strinjali z izvajanjem sodnega Lotrica, kar je po mnemu mladega Oscarja Godine naravnino, kajti "vzgojeni in zrasti smo v atmosferi pijs." — Poročevalcev. Povedale so nam, da slabo izgleda, ker nima venca. To kolektorice seveda nič slabega, pametnega pa menda tudi ne. Pisec te kronike je mnenja, da bi bilo ravno tako v čast in slavo svetnice, če se ji bi dalo na glavo lepo rato, katero se bi lahko dobiti zastonj med članicami te župnije. Pomoto so kolektorice napravile v tem, da so se obrnile za prispevke na ljudi, ki kipa sv. Ma-

rije. Povedale so nam, da slabo izgleda, ker nima venca. To kolektorice seveda nič slabega, pametnega pa menda tudi ne. Pisec te kronike je mnenja, da bi bilo ravno tako v čast in slavo svetnice, če se ji bi dalo na glavo lepo rato, katero se bi lahko dobiti zastonj med članicami te župnije. Pomoto so kolektorice napravile v tem, da so se obrnile za prispevke na ljudi, ki kipa sv. Ma-

PLESNA ZABAVA KLUBU ŠT. 2

J. S. Z.

Glencoe, O. — Klub št. 2 JSZ priredil v soboto 30. novembra zvezerni plese z zabavo v prostorih s. Kravjanje. Vabimo prijatelje kluba in vse naše občinstvo, da pride na to zabavo. Za dobro postrežbo in razvedrilo bo poškrbel obor.

J. S. Z.

Koncert v nedeljo 1. decembra v dvorani SNPJ., Chicago, Ill.

"Sava" ima ugled, da prireja pod imenom koncert RES KONCERTE.

"SAVA"

O VPRASANJU ZDREUŽENJA KLUB J. S. Z. S PEVSKIM ZBOROM "BLED".

Johnstown, Pa. — Klub št. 5 J. S. Z. je podzel korake za združenje s pevskim zborom "Bled". Motiv združenja je skupno delovanje na prireditvah obeh skupin, to je na koncertih, predstavah, veselicah, piknikih itd.

Klub ima pri tej akciji le najboljše namene. Skušnje drugod dokazujojo, da se lahko opravi več in uspešnejšega kulturnega dela, če so naše sile združene, namesto da bi delovala vsaka napredna skupina zase.

Upamo, da bodo tudi pri "Bledu" izprevideli, kako koristno bi bilo tako enotno delovanje. Imeli bi potem možnosti, da si ustanovimo v skupni organizaciji še močan dramski odsek, ki bi vprizarjal igre v slovenskem in angleškem jeziku in pritegnil na ta način, v naš krog tudi mladino.

Osebnosti naj ne najdejo mesta pri takih akcijah, če hočemo, da bodo uspešne. Cilj naj nam bo enotno delo za napredek v korist vse naselbine. Morebitne predstave, ki se lahko pojavijo, bomo premagali z dobro voljo. Naša naloga je kulturno delo, in skozi jo kapišemo v svoj program ter jo smotremo izvajamo, ne bo razprtij.

V Johnstownu in okolici je za takto delovanje veliko polje. Ali smo zato, da ga izrabimo v delu po skupnem načrtu v skupnih nalogah skupno? Bodocnost nam pravi, da naj se odločimo za skupnost in delano enotno, ker nam to prinese večje uspehe in vidnejše rezultate.

Članica kluba št. 5 JSZ.

SILVESTROVA ZABAVA NA PINEY FORKU.

Piney Fork, O. — Na starega leta večer v torcu 31. decembra priredi klub št. 95 JSZ Silvestrova zabavo, na katero vabi vse prijatelje in znance tu in v okolici. Zabave bo mnogo. Posloviti se bomo skupaj od starega leta ter nazdravili drug drugemu v novem.

Leto mine in leta pride. Pričetek novega leta za delavcev nima tistega pomena kakor za bogataša in korporacije. Oni si dele profit, mi smo zadovoljni, če imamo delo. Toda običaj je, da se okrog novega leta odslavlja posebno po mestnih tisočih delavcev. Če

Najnovejši razvoj zadružništva je v socialno-politični smeri "Kodes," je že lansko leto upeljal fond za zavarovanje svojih članov za starost, smrt in brezposelnost!

Cisti dobiček privatne trgovine obogati posameznike, cisti dobiček zadružnik organizacij je pa namenjen vsemu članstvu!

Geslo zadružništva: Eden za vse, vse za enega!

Oglasite prirede držav in drugih organizacij v "Proletarca."

FENCL'S RESTAURACIJA IN KAVARNA

2609 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Tel. Crawford 1382

Prista in okusna domača jedila. Cone zmrzne. Potreška točna.

KARL GLASER, lastnik.

FENA KUHINJA IN POSTREŽBA.

VINKO ARBANAS

1320 W. 18th St., Chicago, Ill.

Telefon Canal 4340

SLOVENSKO-HRVATSKA

TRGOVINA CVETLIC.

Sveža cvetlica za ples, svadbe,

pogrebe itd.

Ce hočete dobre, trpežne harmonike, se obrnite name

COLUMBIA GRAFONOL

od \$30 do \$250 in slovenskih ter hrvatskih rekordov.

Moje geslo je:

Zmerne cene in točna postrežba.

Pišite po moj veliki cenik.

Naročila pošljam v vse kraje

Združenih držav. Za obilna na-

ročila se toplo priporočam.

POŠILJITE DENAR

MILLARD STATE BANK

3643-3645 W. 26th St. at Millard Avenue, Chicago, Ill.

pošilja denar v Jugoslavijo brez posebnih stroškov za brojavo, bodisi v dolarskih ali v dinarskih nakazilih. Poslana vsota bo izplačana na poštinem uradu v 3. do 5. dneh, in to brez odprtka.

Mi smo potrošili mnogo časa in denarja, da smo uveli ta izredni način pošiljanja denarja popolnoma

v vaš korist. Poslužite se ga, in nikoli več ne boste na drugi način pošiljali svojega denarja v stari kraj.

Naše brzjavne cene so običajno nižje od poštih celodnekat katerokoli druge banke.

Za pošiljanje večjih vsot vprašajte za naše posebne cene.

URADNE URE:

V pondeljek in četrtek od 9. zjutraj do 8. torček, v sredo in petek od 9. zjutraj do 5. popoldne;

v soboto od 9. zjutraj do 3. popoldne.

SEZNAM BANOVCE.

VIH KONCERTOV

Chicago (South Side). V nedeljo 1. decembra.

Cleveland, O. Slov. nar. dom.

V sredo 4. decembra.

Calumet, Mich. V nedeljo 8. decembra.

Milwaukee, Wis. V nedeljo 15. decembra.

Ako vam je naročnina na "Proletarca" potekla, ali ste jo že obnovili?

Pristojite k SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI.

Naročite si dnevnik

"PROSVETA"

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zvezde.

NAROČINA za Zedinjenje države in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za pribrežitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906Editor ..... Frank Zaitz
Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864.

KDO JE DOBIL VOJNO

Ko je pred nekaj dnevi umrl stari francoski državnik Georges Clemenceau, so mu med drugim naprtili tudi zaslugo, da je on dobil vojno. Autoriteta za to izjavilo ni nikje drugi kakor bivši nemški prestolonaslednik.

Clemenceau je bil pač državnik svoje sorte. Francoski kabinet je moral izvrševati njegovo voljo in na versalski mirovni konferenci je bil mir skovan po njegovem načrtu.

Ko je v tem letu umrl maršal Foch, so rekli, da je bil on glavni činitelj zavezniške zmage. Če jutri umrje general Pershing, bodo rekli isto o njemu. Ob Wilsonovi smrti je imel on to zaslugo. V Italiji so mnenja, da bi zavezniški niki ne zmagali brez italijanske pomoči.

Pa vendar, ali je sploh kdo zmagal? Svet čeždalje bolj spoznava, da v vojnah nihče ne zmaga, razen tistih, ki jim ni treba na fronto v trenču nego lahko uživajo vse dobrine, ki jih lahko kupi denar. Vojne v interesu teh se ne izplačajo, in če bo ljudstvo v bodoči bolj pametno, se ne bo več pustilo zavesti v klanju.

O ZEDINJENIH DRŽAVAH EVROPE

Balginski socialist Louis de Brouckére prepotoval Bolgarijo in Jugoslavijo.—Predavanje v Beogradu.

Beograd, 4. novembra 1929.

Balginski narodni poslanec in eden prvakov socialistične stranke in član ekskurzive H. internationale, de Brouckere, se je prve dni novembra udeležil konгрesa bolgarskih socialistov ter je to priliko porabil, da prouči opore ob Renu, tam, kjer bije sreča zahoda. Tu se spopadajo že stoletja tisočletne mržnje narodov.

Danes je za mir na Renu podpisani Locarno. Res da ni več krvni ne klanja. Priznam, da jaz sam sila malo verujem pisanim dogovorom, a Ren je stvarni center velikega industrijskega okraja, ki ne pozna državnih meja. Včasih so bili to razni industrijski bazeni, zdaj so eno. Politično pripada Ren tako Franciji kot Nemčiji in Holandski in Belgiji in Luxemburški, njegov industrijski bazen veže pet držav. Razvoj tehnike je obesodil te samostojne industrijske bazene, da poginejo. Neko so se borili med seboj, zdaj lahko le skupno živijo. Če se Nemčija izolira, propade njen premog, če se Francija izolira, propadejo njene rude. To velja tudi za ostale tri države.

Posledice: Po vojnah in kravilih borbah so se narodi na bazezu Reni industrijski sporazumi, kartelirali so se v zvezli z dogovori, pogodbami. To niso več nacionalni sporazumi in pogodbe in karteli, to so danes mednarodni karteli in mednarodne pogodbe. Dovčerajnji sovražniki so sklenili zvezo na Renu.

Če hoče teh pet držav živeti, morajo ustavoviti skupno, industrijski, kartelirali so se v zvezli z dogovori, pogodbami. To niso več nacionalni sporazumi in pogodbe in karteli, to so danes mednarodni karteli in mednarodne pogodbe. Dovčerajnji sovražniki so sklenili zvezo na Renu.

Če hoče teh pet držav živeti, morajo ustavoviti skupno, industrijski, kartelirali so se v zvezli z dogovori, pogodbami. To niso več nacionalni sporazumi in pogodbe in karteli, to so danes mednarodni karteli in mednarodne pogodbe. Dovčerajnji sovražniki so sklenili zvezo na Renu.

Potujem kot turist. Hotel sem videti, občutiti in razumeti. A to ni več lahko za tujca. Ko sem prvič stopil v dom Delavske zbornice, so me zaprosili, naj vam predavam. Pristal sem. Prišel sem v več države, da bi poslušal, a glejte, zdaj vam bom tudi govoril.

Govoril vam bom o problemu, sposobno važnem za nas, o vprašanju reorganizacije Evrope, kar je nedavno pred Društvo narodov postavljal veliki francoski politik Aristid Briand. Govoril vam bom o ideji Zedinjenih držav Evrope.

Vsi mi, kakor tudi vse države Evrope in vsega sveta — vsmo prišli iz dolge in težke perioda vojne. Zadnjih deset let govorimo o vojni konkretno, razumevanjem tega strašnega gorja, ki ga mrzimo. Vsi mi smo videli vojno, vi jo sovražite, kar je sovražim jaz. Malo pred 1914. je veliki angleški delavski politik napisal knjigo "Velika iluzija". Velika iluzija, to je vojna. Iluzija, da se bo z vojno razčistilo mnoge probleme in da se bo po vojni prišlo do miru. Pisec je zapisal: Vojna ničesar ne rešuje, vojna pripravlja nove vojne; zmagovalce in premagane se znajdeta v istem položaju. Zato se mora človeštvo čuvati vojne. Živimo v stoletju racionalizacije, v stoletju industrije, računa, varčevanja. Politiki so prišli na misel, da bi temeljito racionalizirali mednarodne odnose, in to mirno in zaupno. Zato, kaj videli smo, tudi po vsem morju prelite krvi tečejo dogodki normalno, narodi se razvijajo naravno. Dogovori o arbitraži, konflikti, oboroženju in razorozitvi — vse to so poizkušali racionalizacije mednarodnih odnosa.

Amerikanizem, kot ga uče nebrojni apostoli, je vera v industrialni feodalizem. Ta vera zahteva: obožavaj denarne moči, budi jutri zvest in ubog jih za vsako ceno.

Amerikanisti so odeli vse kapitane industrije s svetinsko glorio in dolarskim aristokratom so povezani krone na glave in zdaj nas pozivajo, da pademo na kolena pred ta božanstva in jih molimo. Kdor tega ne stori, je "nelojalnej" in "boljševik".

Vsa izgovor, da delo amerikanizma opravlja posamezniki in skupine, ki nimajo nobene zvez s kapitalisti, je le za duševno bolne ljudi.

Naši politični nasprotniki nas bodo zopet napadi, da "blatimo deželo, ki nam daje krib" in nas bodo spomnili, da amerikanizem pomeni spoštovanje in obrambo ustave.

Dobro. Ameriška ustava je posebna ameriška institucija, ki se ne more primerjati z nobeno drugo na svetu. Nekoč — v začetku — je bila najradikalnejša ustava na svetu, dasiravno je do leta 1865. dovolilo telesno sužnost.

Toda kje je ustava? Z drugimi besedami: Ali je ustava še v veljavji? Mar niso tisti, ki jo najbolj naglašajo, njeni največji kršči?

(Konec prihodnjic.)

To so problemi vzhoda in zahoda v Evropi. Vzhod in Zahod stremita za zbljanjem. A vzhod in zahod sta se različno razvijala od začetka, a definitivno sta se razšila po razpadu rimskega cesarstva.

Kateri problem naj vam razložim? Problem vzhoda! Jaz ga poznam le iz knjig. Zato bom govoril posebej o zahodu. Priznam, da je problem zelo zmeden. Zato, kaj zahod ni edinka, saj je politično in socialno različen. Problemi zahoda brez ozira na Italijo, Španijo in škandinavske države, ki imajo svoje preglavice, obstojejo prav za druge probleme Rena (reke Rhein, Pojence). Zakaj so mi, da dandanes padajo cene na nagnega na cesto. Vekli so ga

ALI STE PRESKRBLJENI ZA STAROST?

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaaja vsak četrtek.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

Glasilo Jugoslovenske Socialistične Zvezde.

NAROČINA za Zedinjenje države in Kanado, za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četr leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za pribrežitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Thursday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.
Established 1906Editor ..... Frank Zaitz
Business Manager ..... Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States and Canada, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

Address:

PROLETAREC
3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
Telephone Rockwell 2864.

Vojna med Rusijo in Kitajsko

Ko je poleglo razburjenje, ki so ga povzročile senzacionalne vesti o preteči vojni nevarnosti med Rusijo in Kitajsko radi kitajske vzhodne železnice, ki teče skozi Mandžurijo in Vladivostok, se je "vojna" v resnic začela vzliti v Kitajsko. Največ vedo o ruski kitajski vojni reporterji v Harbinu. Rusi vdru sedaj v to, sedaj v drugo mandžursko mesto, rušijo, pobijojo in požigajo. Kitajci se branijo in "pripravljajo" — in vsa vojna se drugi in ponovi, in tako čitamo vesti od dne do dne, kako ruski čete vzamejo mesto-to-in-to, ga potem porušijo, oddajo, in nato ves proces naslednji dan zopet ponove.

Dejstvo je, da rusko-kitajski spor ni še rešen, da se radi sporne železnice mnogo intrigira, in da se dogajajo tudi oboroženi spopadi. Ta čudna vojna ob enem dokazuje, kako anarhične so razmere v Mandžuriji in v vsi Kitajski.

DOLGA KRILA

Ameriški dnevni in magazini vprašujejo, preiskujejo in pišejo o vprašanju ženskih kril. Ali bodo ženske sprejele diktat mode, ki pravi, da je sedaj "sezona" dolgih kril? To je važno pitanje.

In v Denverju so ženske večinoma za kratke noše, v Butte se oblačijo čez dan v kratka, in zvečer v dolga krila — torej zares zelo važno, posebno za prodajalne, ki bi rade mnogo ksefta. Če se ženske obrnejo po modi, kakor je običaj, bo mnogo profita, kajti zavreči bodo morale svoje kratke obleke pa si nabaviti dolge. Tukaj pa pride v upoštev ekonomsko pitanje in zato je mnogo žensk mnenja, da ostanje kratka krila še nadalje v veljavji. Dnevni in magazini, ki eksistirajo od oglaševanja, pomagajo prodajalnam, in tako so spravili na dnevnih redovih vprašanje dolgosti ženskih kril. "Če hočeš kaj štetni, oblači se po modi," pravi reklama v obliku člankov in novic. Prevedeno v faktični nomen, se to pravi: "Če imaš še kaj denarja, kupi si novih oblek, ako ga nimaš, si jih kupi na kredit."

"Znat se mora," je reklo modrijan iz Kurje vasi.

GROB, KI DELA ČUDEŽE

Bostonški katoliški nadškof O'Connell je izdal poziv na verne in radovedne, da naj nehajo romati na pokopališče Sv. križa k grobu Rev. Patrick J. Powerja, ki je umrl pred 60 leti. Se da del čudeža.

Cetrt milijona ljudi je obiskalo ta grob predročilo nedeljo, prošlo pa 100.000. Ameriška legija, policijska pehota in konjenica "drži red in mir." Predpročilo nedeljo je dejevalo, toda kaj bi se človek bal dežja, če pa lahko vidi sveti grob, ki je postal preko noči oblagodetjan s čudežno močjo! Prošlo nedeljo je bilo mrzlo, pihala je ledena burja, a vzliti temu se je dobilo sto tisoč vernikov, radovednežev ter pohabljencev in bolnikov, ki so prišli z Bostonom in drugih krajev vzhoda na sveti grob. Cela procesija pohabljencev na vozičkih, bergljah in ob palicah, eni na nosilnicah, so v vrsti po cele ure in se pologoma pomikajo do groba, so poročali lisi. Ob grobu molijo duhovni in nune. Bolniki jokajo in prosijo 60 let mrtvega Patricka J. Powerja, da naj jih usliši.

Nadškof O'Connell obljubuje, da bo cerkev preiskovala, toda tega ne more, dokler bo na pokopališču Sv. križa toljka gnečja. Zato prsi verne, bolnike in radovedne, naj nekaj časa potrete.

Izgleda, da dobre laci, kmalu novega svetnika v praktiko. Slovenci bi radi spravili vanjo Barago in Slomška, pa imajo pri sveti stolici zelo malo — najbrž nikakega vpliva. Tudi so Slovenci pri odkrivanju čudežev zelo nespresni. Znan je še slučaj, kako je neko dekle na Gorenjskem potilo kri. Tisoči so romali tja, duhovniki in nune so molili kakor sedja na pokopališču Sv. Križa, in cerkev je obljubila preiskavo. Pa se je dobil predres salzijanski duhovnik Valiavec, ki je potegnil odego raz dekleta in je našel pri nji steklenico teleče krvi. Vse romanje je

bilo zmanj in upi v čudež so šli po vodi. Živeti svetniki in svetnice so riskirana stvar. Sedeset let star grob je mnogo varnejše podvzetje za čudodelništvo.

Balginski socialist Louis de Brouckére prepotoval Bolgarijo in Jugoslavijo.—Predavanje v Beogradu.

Beograd, 4. novembra 1929.

Balginski narodni poslanec in eden prvakov socialistične stranke in član ekskurzive H. internationale, de Brouckere, se je prve dni novembra udeležil konгрesa bolgarskih socialistov ter je to priliko porabil, da prouči opore ob Renu, tam, kjer bije sreča zahoda. Tu se spopadajo že stoletja vojaška meja, krvava meja. Galiji so ob njem prelivali svojo kri, potem je postal Ren meja dveh civilizacij. Ob Renu se bije borba za hegemonijo v Evropi: Franci in Nemci se bore za prvenstvo. Kdorkoli hoče prvenstvo Evrope, mora iskati opore ob Renu, tam, kjer bije sreča zahoda. Tu se spopadajo že stoletja tisočletne mržnje narodov.

Ren je bil stoletja vojaška meja, krvava meja. Galiji so ob njem prelivali svojo kri, potem je postal Ren meja dveh civilizacij. Ob Renu se bije borba za hegemonijo v Evropi: Franci in Nemci se bore za prvenstvo. Kdorkoli hoče prvenstvo Evrope, mora iskati opore ob Renu, tam, kjer bije sreča zahoda. Tu se spopadajo že stoletja tisočletne mržnje narodov.

Danes je za mir na Renu podpisani Locarno. Res da ni več krvni ne klanja. Priznam, da jaz sam sila malo verujem pisanim dogovorom, a Ren je stvarni center velikega industrijskega okraja, ki ne pozna državnih meja. Včasih so bili to razni industrijski bazeni, zdaj so eno. Politično pripada Ren tako Franciji kot Nemčiji in Holandski in Belgiji in Luxemburški, njegov industrijski bazen veže pet držav. De Brouckere je izvajal v glavnem sledeče misli:

Nekoliko dni sem že v vaši državi, ki jo želim v tem kratkem času spoznati, v kolikor je to pač mogoče. V Jugoslaviji kakov tu di v vseh državah, ki sem jih preprodal, sem opazil delavški, gibanje, ki sliči na veliko delavško gibanje v Jugoslaviji. Dne 3. nov. je de Brouckere v domu Delavske zbornice v Beogradu predaval o vprašanju Zedinjenih držav Evrope, o zavzetosti, ki jo je sprožil francoski politik Briand. De Brouckere je izvajal v glavnem sledeče misli:

Nekoliko dni sem že v vaši državi, ki jo želim v tem kratkem času spoznati, v kolikor je to pač mogoče. V Jugoslaviji kakov tu di v vseh državah, ki sem jih preprodal, sem opazil delavški, gibanje, ki sliči na veliko delavško gibanje v Jugoslaviji. Dne 3. nov. je de Brouckere v domu Delavske zbornice v Beogradu predaval o vprašanju Zedinjenih držav Evrope, o zavzet

Josko Owen: Za Solncem

(Nadaljevanje.)

Murano je mal otok s 4,000 preb. Tu so slovečne tovarne za steklo in mozaik. Bil sem v več tovarnah. Ta industrija je tukaj stara že več kot dvanaest sto let. Potem katedrala iz dvanaestega stoletja.

Torcello, nekdaj bogat in lep otok, leži šest milij od Benetk. Tu je krasna katedrala iz sedmoga stoletja, krstilnica iz desetega v Sv. Fosca, čudna bizantska cerkev iz dvanaestega stoletja.

Protrojstveni kraji.

S tem se moja pot po Italiji zaključuje. Neko jutro kmalu za tem svet se peljala z ženo po velikemu kanalu pod Ponte del Rialto, mimo lepih palač, muzejev in cerkev, katerih nisem videl, za nama je stal gondoliero ter v dolgih sunkih vesel. Sedel sem komodno v gondoli, noge na mojih eckarjih in sanjal o — domu.

Trst. Zleali smo iz wagonov in se drenjali pri izhodu. Midva svačakala na drugi vlak, ki naju pospelje v Ljubljano. Približa se nam človek srednje velikosti čedno oblečen. "Kam greste, go-spod?" me vpraša. Začuden ga pogledam, "v Ljubljano". "Jaz sem zastopnik jugoslovanske vlade in moja naloga je paziti za dobrobit naših ljudi; če kaj potrebuješ sem vam na razpolago."

Peljal me je do okna kjer sem zamenjal kar mi je še ostalo italijanskih lir in naju spremil do kupeja kjer je name na željo, da se dobro imamo v Jugoslaviji, segel v roko. Take malenkosti napravijo zelo dober vtis na človeka.

Počasi smo se pomikali proti Krasu. Vlak, s katerim smo se vozili, je bil Sofijski ekspres. Gledeš sem skozi okno na nekdaj slovensko zemljo, po kateri je tekel vlak in nikdar nisem bolj zasovraži fašiste kot tisto uro. Zraven mene je sedela klepetava italijanska babnica ter mi v polnjeni francoščini pripovedovala da se pelje v Postojno, kjer je uslužben njen mož. Postaja za postajo — vse italijansko, sami mali črni ogoreli kalabrijski tipi na postajah. Samo kadar zapelje vlak ven skozi vasi pa vidis plavolase otroke, ki se igrajo ob potih.

V Postojni.

Postojna. Tu izstopi italijanska vojaška straža iz vlaka ob enem z moštvo — in Jugoslovani vzamejo vlak. V kratkem času, ko smo stali na postaji sem imel priliko opazovati malega oholiga fašista v uniformi, ki je stal na postaji. Fant je stal razkoračen v veliki dramatični poziv v ospredju. Zavedal se je fantina svoje velikosti in sile. Ko smo se že pomikali iz kolodvora sem še vedno videl njegov mrtvako bledi obraz, izza črne srajce in dolgi čop, ki mu je padal s kapec na nos.

Rakek. Tu vstopi jugoslovanska financa in orožništvo za pregled potnih listov in prtljage. S potnimi listi so hitro gotovi, ali prtljago so mi temeljito pregledali. Menda posnemajo ameriške kolege. Po končanem delu odidejo. Kar človeku prijetno iznenadi je, da po tisti večni vožnji z vojaškim spremstvom naenkrat zavladla mir in je konec vojaštva. Ko si enkrat v Jugoslaviji, se lahko komodno vsešč in nobeden uniformiranec z bajonetom ti ne bo pravil kako moraš sedeti. Pelemo se po čisto slovenskih krajih. Kmalu, smo na Borovniškem mostu, mimo Vrhnik in smo v Ljubljani.

Priznati moram, da sem z nekimi čudnimi čustvi izstopil iz kupeja. Sedemnajst let je mimo, ko sem zadnjič stal na južnem kolodvoru, takrat sem od-

hajal. Ni se veliko izpremenilo, sem pomisliš. Zunaj smo vzele voz in se odpeljali k Slonu.

Zopet v Ljubljani.

Ljubljana . . . poznate jo, ne bom jo na dolgo opisaval. Eni so jo našli prasno in zakajeno, drugi lepo in belo. Odvizno je menda ob razpoloženja.

Meni se je Ljubljana vedno do-padla od tistega časa, ko sem bil prvič v tem mestu, star sem bil trinajst let — spominjam se, v Zvezdi so praznovali petindvajsetletnico okupacije Bosne in Hercegovine. Igrala je vojaška godba. Mene je ta svečanost takrat tako prevzela, da sem se zgubil v gnječi če tudi sem imel očeta s seboj; pa do poznejših let, ko sem se učil pri Devici Mariji v Polju krojaštva. Vsek teden dvakrat sem pripeljal mali vožiček oblek v slovensko prestolico. In Tivoli — kje je kakšen učenec v Ljubljani in nad in pod Ljubljano, da ga ne pozna — e bili so lepi časi.

Spomin na žemlje.

Ko sem sedaj korakal po Florianski ulici, mi je prišla na misel precej smešna zdoba. Neko nedelo — bilo je pred Veliko nočjo — smo prišli štirje učenec z obliko v Ljubljano. Mandelj, tako se je namečil imenovan moj mojster, je veroval v otroško delo kot najenejše. Precej zaspavani jo primahamo proti cerkvi Sv. Florijana. Šivali smo nameč vso noč. Jože, najstarejši učenec, ki je bil načelnik naše ekspedicije je postal lačen. "Počakajte, jaz si grem kupiti žemljo," in že je zginil skozi vrata pekarje. Čež malo časa pride ven in nam pomiga naj sledimo. Vstopimo — nobenega v prodajalni. In na kontorju pa veliki jerbasi žemelj. Kot na komando smo posegli in kmalu so bili polni vsi žepi in srajce. Kobalček, zelo delikaten dečko — klicali smo ga navadno "Corteček" — se spravi na kajzere. Jih boš dal nazaj zarjove Jože. Če so navadne žemlje dobre za nas so dobre zate. In načaj so še kajzere. Vstopi pek. Jože stori nadrej. "Eno žemljo prosim." Pek nas gleda in nato jerbase — da Jožetu žemljo in jo nheremo proti Zvonarski ulici. Obrnem se nazaj, pek stoji med vratmi in gleda za nami.

Od kar sem bil nazadnje v Ljubljani je mesto zelo zraslo. Proti Šiški, Zeleni Jamni, Božjem Grobu, Mirju in Viču se razteza nove vile in hiše. Tudi v mestu samem sem opazil precej novih poslopj. Ogledal sem si delavskega palača, katero mi je razdelil sodrug Kristan. Krasno moderno poslopje z vsemi napravami, telovadnicami, obdenicami, kjer dobiš prehrano za par dinarjev na dan, toči se tudi brez alkoholične pičice. Nato je knjižnica, kopeli itd. Pozneje je naju spremil sodrug Mle Kleopat, ki je ameriškim Slovencem dobro znan po svojih pesmih. Šlima smo na grad, ki je najstarejša in najlepša točka mesta.

Sedanja Ljubljana stoji na razvalinah nekdanjega rimskega mesta. Emone. Ugodna lega napolstisnjene doline, ki se odpira na tri strani, ji daje že od nekdaj ugoden položaj za razvoj in trgovino. Najstarejši del mesta, ki spada najaz v srednji vek je grad in tisti del mesta, ki se na eni strani razteza do Florijanske ulice, do Ljubljance in nazaj proti skofiji ob strugi reke. Nekdajna Ljubljana je bilo obzidano mesto, za kar pričajo še danes go-tova imena. Seve, vti ki ostanki so že danyo izginili — samo grad in pa vijugaste ulice v bližini gradu, vas še spominjajo na nekdanje čase. Sedaj se veliko go-

vori o modernizaciji mesta. Jenek projekt, ki bi odpravil Zvezdo in bi se tam postavila moderna poslopja. Isto tako bi se preuredile ulice. Je lepa stvar moderniziranje mesta, ali kolikrat se prvotna resnična lepota pokvari in nadomesti z umetno. Pomislite samo na grad. Grad s Studentovsko ulico . . . Ali ima katero mesto kaj lepšega? Dolg nepretrgan zid, ki veže hiše kot na vrvi med zelenjem. Tri dni sem bil v Ljubljani in dva pol dneva sem prebil na gradu.

Drugače je Ljubljana kot so vsa provincijska mesta v Evropi. Ulice so lepe v večini tlakirane, precej edne trgovine, majhen starinski Tramway, katerega v kratkem nadomestijo z novim. Boli skromni hoteli ali dobre kuhi. Lepo kavarne. Ali najbolj začinkno poštno poslopje kar sem jih videl na celi poti. Stare oguljene mize, tintniki brez tinte in posušeni peresniki brez peres ali pa nolomljeni. Predno sem mogel oddati eno priporočeno pismo sem mogel skakati od Ponceia do Pilata. V resnici posrežna harmonira s poslopjem.

Obiskal sem precej znanev, bil novsod lepo sprejet. Posebno je mama šla na roko Zadržužna banka.

Doma pri Sv. Križu.

Sedaj pa proti Sv. Križu. Sveti Križev je na Slovenskem veliko. Če se ne motim, jih bo kakega pol ducata. Naš ima dostavek "pri Litiji", če prav je do Litije štiri ure poš. Hoja Malo vas farno cerkvijo, ki leži v dolini med Litijo in Mirnem. Ko sem se peljal po ozkih vijugasti cesti, ki pelje v Sv. Križ, od Litije — nisem opazil boge kakšne izpremembe po sedemnajstih letih. Iste hiše, samo tu in tam je katera pogorelo. Ljudje so bili v večini na polju — bilo je na soboto popoldan. V Sv. Križu sem opazil novo poslopje požarne branne. To je že napredek. Ali žalibog je bil edini, ki sem ga opazil. Doma sem bil dva tedna. In v teh dveh tednih sem veliko videl in opazil. Od moje rodbine sta živa še oče in sestra. Oče korenjak star 76 let še nese koš mrve na rami kot dvajsetletnik. Pač na ta način sva se srečala ko sem bil sedaj doma. Oče je že ravno primahal z velikim košem mrve in opazil. Od moje rodbine sta živa še oče in sestra. Oče korenjak star 76 let še nese koš mrve na rami kot dvajsetletnik. Pač na ta način sva se srečala ko sem bil sedaj doma. Oče je že ravno primahal z velikim košem mrve in opazil.

"In potem?" sem vprašal radovedno.

Peter Ivanovič je upril svoje oči v moje in nadaljeval: — Zbral sem vse moči, kar sem jih še imel in sem stopil korak naprej.

Starinar se je sklonil skoro do mrtvega, od lune obžarjenega obrazu in nerazumljivo mrmljal. Zdi se mi, da je molil. Gledal sem z odprtimi očmi in sem videl, kako se je mrtvecu vrácalo življenje. O grozu! Naenkrat sem postal trd kamen. Mumija Mano je pričela dvigati trepalnice. Nemo je strmele predse, kakor bi pač strelmel človek, ako bi se prebudit po tiščih letih v svojem grobu. Še danes ga vidim. Imel je osteklene, a lepo modre oči. Vražji starinar pa še ni miroval. Počasi je stegoval roke proti mrtvemu, strmel v njegove pči in ga ozivljajal bolj in bolj. Hotel sem zbežati, toda nisem mogel. Bil sem živ kip. Prav v tistem trenutku je pričel mrtvec, ki je bil ovit v belo haljo, posejano s hieroglifi, vstajati iz rakve. Starinar pa, dedec starci, še ni odnehal, dokler ni mumija Mano popolnoma vstala. Jaz sem imel laste pokoncu. Mrtvec se mi je bližal, jaz sem se seselil. Vsedel sem se v posodo napolnjeno z vodo in sem obseidel v njej kakor mrtvev. Ko je starinar videl, da sem že popolnoma uničen in, da torej popolnoma verujem v posmrtno življenje, teda se je oprezeno dotaknil mrtvega.

(Dalje prihodnjič.)

Sodrugom v Clevelandu.

Seje kluba št. 27 JSZ. se vrše vsak prvi petek ob 7:30 zvečer in vsako tretjo nedeljo ob 2:30 popoldne v klubovih prostorih v Slov. narod. domu. Sodruži, prihajajo redno na seje in pridobivajo novih članov, da bo mogel napraviti čim več na polju socialistične vzgoje in vbori za naša prava.

Lične tiskovine, hitro in po zmernih

cenah, vam izdela

TISKARNA "SPRavedlnost"

Last Češke federacije S. P.

2534-36 So. Kedzie Ave., Chicago, Ill.

Tel.: Crawford 3333

"Proletarec" se tiska pri nas.

Adam Milkovič:

MUMIJA MANA

Novinar Peter Ivanovič me je vča in ga s pomočjo molitve zopet spravil v rakev. Potem je potegnil mene iz vode in me brez besede odvedel iz grobnič. Tretjal sem ž njen.

V pariškem predmetu je živel človek z imenom Forestier. Po poklicu je bil starinar. Sam pravzaprav ne vem, kako sem se povdeloval.

"Ali sedaj verujete v posmrtno življenje?" je dejal nato s komaj vidnim smehljajem.

"Popolnoma," sem mu priznal in noge so mi klecale.

"Nikomur še nisem izdal te skrivnosti narave," je potem zrešil obraz, "vi Peter Ivanovič ste prvi in edini, ki veste za to. Prosim pa," je dejal bolj sam zase,

"ne obesite tegu na veliki zvon, da se duh Mane ne maščuje nad menojo samim."

Nato sem odšel s povešeno glavo in strahu me je bilo.

"In potem?" sem sih vanj po kratkem molku.

"Ne vem, ali bi ti povedal, ali bi zamolčal. Nu pa, saj veš... Hm, novinarski poklic! Molčati nisem mogel. Vso noč je stala pred menoj skrivnostna mumija Mane. Šel sem in sem napisal dolgo (koleno z velikim naslovom v naši zjutraj izhajajoči dnevnik). Naslednje jutro je v Parizu zavrsalo, kakor v ogromnem panju. Na tisoče ljudi je hitelo k skrivnostnemu starinarju. Vsakdo si je hotel kupiti prijatelj to ali ono stvar. Tako se je zgodilo, da so ogromne gruče ljudi pokupile do dvajsete ure prav vse, kar je imel skrivnostni starinar v svoji, sicer obilni zalogi. Forestier je prav dobro vedel, da je svojo skrivnost pokazal pravemu človeku, ki mu je v tako-kratkem času preskelbil za toliko reklamo. Zadovoljno si je moč mel roke. Toliko kakor ta dan, že ni prodal dve leti.

"Nišem strahopeten človek," je nadaljeval novinar Ivanovič, toda takrat me je ob pogledu na strahoten obraz spretele po vsem životu. Postalo me je strah, starinar vzdružil mi je legal na prsi. Skozi malo odprtino je ujala bleda mesečina in obsevala v raki polzastrelo počernelo lice. Forestier je prav dobro vedel, da je svojo skrivnost pokazal pravemu človeku, ki mu je v tako-kratkem času preskelbil za toliko reklamo. Zadovoljno si je moč mel roke. Toliko kakor ta dan, že ni prodal dve leti.

In sedaj pride najzanimivejši del, — je dejal novinar Peter Ivanovič in se z milejšim pogledom uprl v moje oči: — Proti večeru istega dne, ko so ljudje pokupili pri znamenitem starinarju vso starino, so se za skrivnostno mumijo Mano pričela zanimati tudi oblastva. Ko se je zmracišlo, je prikarakala do starinarja komisija z nalogom, da prouči to tajno narave. Tudi novinarjev ni primanjkovalo in med vsemi sem bil mi žalost tudi jaz. Prisili smo starinarja, naj bi nas popeljal v grobnič skrivnosti.

"V grobnič?" je ponovil Forestier. "Izvolite, prosim!" Stegnil je desnice in nam odprl težka vrata. In smo šli — in smo našli rakev prazno.

"Kje imate mumijo Mano?" je vprašal član komisije.

"Večerje kuha," se je namuznil starinar. Mi smo se spogledali. Potem, ko je Forestier zapnil med grčo tudi mene, je prispolil korak naprej. "Oprostite, dragi prijatelj, danes moja žena nima časa. Pravi, da je že sinoči bilo dolgčas v tej rakvi. Hvala vam za reklamo."

Kakor bi jih naprosil, so tedaj vši obvili v mojih očeh in se mi od sreca zasmajeli. Jaz sem postal reden starinar pa še ni miroval. Počasi je stegoval roke proti mrtvemu, strmel v njegove pči in ga ozivljajal bolj in bolj. Hotel sem zbežati, toda nisem mogel. Bil sem živ kip. Prav v tistem trenutku je pričel mrtvec, ki je bil ovit v belo haljo, posejano s hieroglifi, vstajati iz rakve. Starinar pa, dedec starci, še ni odnehal, dokler ni mumija Mano popolnoma vstala. Jaz sem imel laste pokoncu.

Mrtvec se mi je bližal, jaz sem se seselil. Vsedel sem se v posodo napolnjeno z vodo in sem obseidel v njej kakor mrtvev. Ko je starinar videl, da sem že popolnoma uničen in, da torej popolnoma verujem v posmrtno življenje, teda se je oprezeno dotaknil mrtvega.

Naročajte knjige iz knjigarne "Proletarca".

Socialistični Pevski Zbor

"SAVA"

(odsek kluba št. 1 J. S. Z.)

CHICAGO, ILL.

2657 So. Lawndale Ave.

KONCERT

na katerem sodeluje tudi g. SVETOZAR BANOVEC,

prvi tenorist Ljubljanske opere.

Začetek točno ob 4. pop.</

HANS KIRCHSTEIGER:

Pod spovednim pečatom

(Roman, poslovenil E. K.)

(Nadaljevanje.)

Že kot prav majhen dijak je znal Gustel siliti kvišku. Da pa postane v tako kratkem času župnik in da ga vstoliči sam škofo, tega vendar ne bi upal. To je plačilo, ako je človek zvest cerkvi in je študiral pri jezuitih.

Bil je v Rimu in je tam videl razvaline slavolokov za zmagovalne vojskovodje. Ali nimenedonih zmagovalcev ni mogel korakati z večjim veseljem po Rimu, kakor on sedaj kot župnik poleg svojega škofa v cerkev. Lep cilj je dosegel, ali zadnjega ne. Morda pojde še nekoč slovesneje kot škofo v stolno cerkev... Zajak ne? Močno voljo ima, pot pozna in s svojo gorenostjo za sveto cerkev zaslubi tudi tako na grado. Torej naprej k temu lepemu cilju!

Take so bile njegove misli, ko so peli zvonovi, pokali topiči, plapolape zastave in belo oblecene deklice posipale pot s cvetjem.

Za škofovom in župnikom je korakal še ponosnejši njegov oče. Njemu ni bilo treba skrivati ponosa pod krinko ponižnosti. Imel je dovolj razloga, da je nosil glavo po konci. Ves slavnostni spredel je njegovo delo. Ako ne bi bil on pisal onega anonimnega pisma o sovražnem župniku, bi bil njegov sin še danes ubog časnikarski pisac.

Bil je torej v resnicni slavnostni spredel očetovske ljubczni, ki se je pomikal preko pokopališča v cerkev Gospodovo. Saj mlinar ni vedel, da leži župnikov pravi oče, ki ga je ubila njegova lastna ruka, v črni zemlji, po kateri ravnotkar ponosno koraka.

Dobro je pa vendar vedel, da je sam pregnal prvega župnika od oltarja in ga "pahnit" v bledo, da le bi videl svojega lieubega sina službovati na njegovem mestu. Njegovo očetovsko srce je utriplalo veselja. O molitvi ni bilo govora pri njem. Saj ni bila tri cele ure trajajoča slavnost v cerkvi skoraj nič drugač, kot ne pretegrano okajevanje škofa in novaska župnika.

Škofo je imel pridigo o duhovniškem dostojanstvu, o duhovniških skrbih in o škofovski rasti. Hercogovega imena pač ni izrekel, ali vsi so dobro razumeli, da je on tisti prokleti Judež, ki je tako globoko ranil blago škofovsko srce. Danes pa mu je utriplalo to srce zopet v velikem veselju, ker je dal Gospojini svojega najboljšega duhovnika za župnika. To veselje pa je tem večje, ker se je lahko prepričal, da je ljuba mu občina, zopet vse polna stare, zveste ljubczni do svojega škofa. Kaj važno je govoril potem o dolžnostih občine napram novemu župniku in napram cerkvi, o volitvah in društvenih zlasti o političnih čitalnicih in o njenem zaslужenem načelništvu.

Po pridihi je zopet zapel novi župnik slavnostno službo in sami stari župniki so mu služili pri oltarju. Z glasom "Te deum" je končala vse slovesnost jasno in ponosno.

V tem je postal pozno in zrak v cerkvi je bil zatohel in dušljiv. Vse je hrepelo po drugem delu slavnosti, po obedu.

Kosilo, katero je prizredil novi župnik, je bilo res izredno; celo na škofovem dvoru se ne more bolje obedovati. Novi župnik, ki je z očetovim posredovanjem vse tako ceno nakupil, si je lahko dovolil to.

Najfinnejši grizljev pa je podal župniku sam škofo; z zabavnimi besedami mu je napisil kot svojemu "duhovnemu svetovalcu". O tako častnem imenovanju se ni niti temu mlademu plezalcu sanjal. Z glasom, ki se mu je tresel razstnega razvjetja, se je zahvalil svojemu prečastitemu gospodru za povsem nezasluženo čast in je obljubil, da je pripravljen žrtvovati z vsej poslednjo kapljicijo krvi za sveto cerkev in za svojega škofa.

Sedaj je bila pač le trina kri, ki je tekla škofu na čast. Vina res ni manjkalo; župnik Hercog je zapustil precej bogato zalogo vina, ker se mu je zdelo, da je staro vino včasih najboljše zdravilo za njegove bolnike.

Zupnik Gros pa je bil bolj pristaš Kneippov ter je smatral vodo za najboljše zdravilo za rezeve, vsled česar je bil v srečnem položaju, da je lahko pogostil danes svoje goste z najboljšim vinom, ki ga nič veljalo.

Vino pa je delalo čudež. Jasna radost je vladala v župnišču in celo škofo je bil zopet prijavljen. Celo cerkovnika, ki je imel že poln časopis mesa pred sabo, je počastil z nagovorom: "Pisali ste mi nekoč pismo in s tem ste izkazali cerkvi veliko uslužbo. Srčno se Vam zahvaljujem in Vam dajem svoj blagoslov." In še celo krepko mu je stisnil roko.

Škofo se je že pogovarjal s ponosno srečnim župnikovim očetom, a cerkovnikova od vina težka glava je še vedno premišljevala škofovje besede. O veliki zaslugi za cerkev ni vedel mož ničesar; pisal je takrat škofo iz maščevanja in iz strahu pred župnikom. Krepko se je napil, pa je zamrmljal polglasno: "O, ti Pavliši!"

Kdo vč, ali je res, da počiva v vinu resnica?

Drugi del instalacije je trajal še dlje nego prvi. Govori in napitnice so sledile druga drugi, celo na kuharico so se spomnili. Samo na enega so pozabili: na njega, česar vino so pili, s česar krožnikov so jedli; na njega, ki je sedel morda ob tej uri lačen na cesti. A njega se ni smelo imenovati, sicer bi bila padla že z njegovega prokletega imena senca na veselo omizje. Njega se ni smelo imenovati, saj je bil mrtvev za cerkev, mrtvev za škofo, mrtvev za sobrate, mrtvev pred vsem za novega župnika. Iz duhovne smrti starega župnika je prišlo življenje za novega.

Ej, stari župnik je bil temeljito mrtvev! Duhovni mrtvi se ne morejo niti kot duhovi vrnati

v svojo domovino in ne morejo plašiti svojih naslednikov.

Samo v dveh hišah prav blizu župnišča niso vedeli ničesar o splošnem praznovanju. Prva je bila šola, druga pa ubožnica. Učitelji so sicer dobili od župnika vabilo na obed, ker so morali peljati otroke v cerkev in jih nadzorovati. Ali vabilo je bilo tako osabno, da so vabljenci takoj izpoznali, da bi le motili s svojo navzočnostjo. Novi župnik je znal v kratkem času, kar je bil provizor, pretregati most, ki ga je bil stari sezidal s trudem in ljubezni med župniščem in šolo. Med obema hišama je moral biti globok prepad, sicer ne bi mogel zvesti sin cerkev tako navozeno pridigati, kako prečanja brezbožna nozdobna šola sveto cerkev.

Zato se je pa tudi lahko pritožil škofo nad cerkvi sovražnimi učitelji, ki se izogibajo celo njegove gostoljubne mize. Škofo je imel zopet jasen dokaz žalostnih posledic iz ločitve šole z cerkev.

Globoko je moral sedaj novi župnik obzalovati, da je njegov predhodnik odrezal lep kos župniške zemlje za šolski vrt. S tem kar raste na enem zemljišču, bi lahko hraniše eno kravo. Stari župnik ga je res okradel in učitelji sede na njegovem, pa jih ne more niti pregnati. Zato je sicer dokaz žalostnih posledic iz ločitve šole z cerkev.

Otrokom pa ni treba šolske palače. Saj je sam hodil v staro malo šolo in je vendar postal velik gospod; staro pospolje bi moralo biti torej vsekakor dobro in njemu tedaj ne bi bilo treba plačevati doklad za šolo. Da mora tudi župnik plačevati šolske doklade, je aploh v nebo vpijanja krivica, ker nimata župnik otrok, da bi jih pošiljal v šolo. Ali duhovništvo pač vedno preganja...

Tudi v ubožnici je bil danes prav žalosten dan. Stare Lenke, ki je sicer vedno prinašala bogate ostanke od pojedin, ni bilo več v župnišču. Da, ravno Lenka je bila kriva, da rastezdaj trava po poti od župnišča v ubožnico.

Starci so spremili Lenko na kolodvor in se tam ginaljivo poslovili od nje. To se jim je vpisalo za demonstracijo proti novemu župniku, ki je dosegel izgon Lenke iz Gospojne in s tem so izgubili njegovo milost in dobrodelnost.

Ali če se tudi danes niso smeli veseliti boljšega z bogate mize odpadlega križelja, vendar niso bili tako siromašni, kakor ustanovitelj ubožnice, ki je izgnan iz svoje cerkve, taval ob tej uri po tujini.

Še ni bil končan obed, ko je zaklical s stolpa zvon skozi odprtia okna. Bilo je četrtna tri in ob treh je imela biti zopet posebna cerkvena slovesnost.

Mlinarja je prijela smrt njegovega otroka vendar za srce in kot krčanski mož je moral storiti že kaj posebnega za dušni blagor svoje Anke. Zato je, da kaj lepo na lim naslikati podobo svetega Janeza z Nepomuka in jo postaviti na most, s katerega je Anka skočila v vodo. Ta slika naj bi odrešila Ankino ubogo dušo. Kdor koli pojde mimo nje, izmoli očenaš in te neštete molitve izprosijo sčasom pri Bogu odpuščanje za nesrečno samomorilko. Mlinar je bil dober kristjan, ki ni skrel samoznačenje za živega sina, ampak tudi za mrtvo hčer.

Škofo je izvedel tudi za to delo spoštovanja vrednega očeta prečastitega župnika in kaj ljubčnovo izrekel, da je pripravljen, sam slovensko blagosloviti sveto podobo. Seveda ga je vodila dekleta v zborni Zborovodja je Jacob Muha. Sodeluje in spreminja na glasovir Mrs. Mary Muha.

V kvartetu zapoje Louis Zele, Jos. Gerbaj, Anton Garden in Frank Benchina "Je pa davi slanec padla."

"Gor čez jezeri" zapojejo v sekstetu Alice Artach, Anna Hribar, Louis Zele, Donald J. Lotrich, Andrew Miško in Chas. Pogorelec. "Divje roži" bosta zapeli v dueiu Anna Miško in Anna Hribar.

Izidor Zupančič zapoje v samo-spevnu "Pojdem na prej" in angleško "On the road to Mandala". Njega še niste čuti na slovenskem koncertu v Chicagu. Živel je preje v Pueblo, Colo. Je zelo dober baritonist in vam bo ugajal. Kritika v Pueblo ga je zelo pojavljalo omenjala.

Mladinski tamburaški zbor srbskih sodrugov "Budučnost" z No. Side zaigra več komadov. Srbski deček Ilija Dabič zaigra na harmoniku pesem "Bledi mesec".

Miss F. L. Jenko iz Ely, Minn., zaigra par komadov na saksofon, na piano in saksofon pa bosta igrali Fred in Amelia Church, ki istotako prihajata iz mesta Ely, Minn.

Drama "Mrak" se godi v starem kraju po vojni.

Želeti je, da naša publika pride na "Naprejev" koncert in na vprizoritev drame "Mrak" v čim večem številu. Vsakdo, ki pride, bo deležen užitka, ob enem omogoči našim kulturnim organizacijam delati naprej. Kulturno delo, ki ga vrši zbor "Naprej" v tej naseljini že toliko let, zasluži od strani občinstva čim večjo naklonjenost in občinstvo mu jo je na prejšnjih priredbah tudi naklonilo. Gotovo je, da mu ostane enako prijazno tudi v bodočju.

Svetozar Banovec bo imel isti dan koncert v So. Chicagu (glej naznanko na drugem mestu v tej številki), ki se prične ob 2. poletnem. "Savin" koncert se prične ob 4. dnevu na dvojnah pa bo od

V. H. Volaričevi "Ljudmili" po zbor, tenor solo pa Svetozar Banovec, soprano solo Frances Vider in alt Anna Hribar. Razen v tej naseljini že toliko let, zasluži od strani občinstva čim večjo naklonjenost in občinstvo mu jo je na prejšnjih priredbah tudi naklonilo. Gotovo je, da mu ostane enako prijazno tudi v bodočju.

Opis igre bo priobčen v prihodnji številki "Proletarea" na kar eposarjam.

Victor Petek.

Bogat spored koncerta, ki ga priredi v nedeljo 1. decembra pevski zbor "Sava" v Chicagu

Ko je imela "Sava" po pridruženju h klubu št. I svoj pri koncert, je bila dvorana SNPJ. toličko napolnjena, da je moralno mnogo ljudi stati na stopnicah, ki vodijo z ulice v dvorano, kajti v nji ni bilo več prostora. Tedaj je zbor obljubil, da bo s pomočjo kluba svoje koncerte izpopolnjeval, kar je storil, in v ta namen ni štel sredstvi. Da je zvest svojemu programu, bo znova dozkal s koncertom, ki ga priredi v nedeljo 1. decembra v dvorani SNPJ. V podrobnostih je opisan v oglašu na 5. strani, na kar opozarja.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Prispevate na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na naš program znamenit in prijatelje, da ga prečitate, in ako jem je za lep koncertni užitek, bodo v nedeljo 1. decembra pristopili.

Opozorite na

Who is Prosperous Now?

According to the income figures for 1927, 11,000 Americans got one-fifth of all the cash dividends paid by domestic corporations in the country. That is, something like one-hundred of one per cent got a fifth of the dividends in a country where under the "new capitalism" we are told that even workers are becoming stockholders. Well, about four million Americans, at a conservative estimate, did try to become stockholders or rather stock gamblers on Wall Street only to be shaken out by the inevitable collapse of mass gambling. Not a single real value was substantially altered when paper values which had been driven preposterously high fell to what may in some cases be preposterously low prices. The overlords of our economic life, beyond some worries for the psychological situation, haven't suffered at all. They have simply consolidated their control by gathering up the stock the little fellows had to drop. Of course the Rockefellers bought stock during the crash. Why not? It was a bargain sale. Once more on a more spectacular scale the old, old story has been re-enacted. Will the men and women who were burned ever learn the lesson that there is no real wealth apart from labor with hand and brain?

2,300,000 EMPLOYEES ELIMINATED IN FOUR INDUSTRIES BY IMPROVED MACHINERY

Improved machinery in four major industries—farming, manufacturing, railroading and mining—has eliminated about 2,300,000 employees in the last eight years, it was revealed recently in a survey of unemployment made by Dr. Harry W. Laidler, vice-president of the National Bureau of Economic Research and director of the League for Industrial Democracy.

Dr. Laidler's survey stressed improved machinery as one of the four factors contributing to a permanent unemployment problem. The others, his survey declares, are seasonal unemployment, cyclical unemployment, and, fourth, the discrimination in industry against workers 40 years of age.

Gives Figures on Displacements by Machines.

Referring to technological unemployment resulting from improved machinery, Dr. Laidler's survey says:

"Seven men now do the work which formerly required sixty to perform in casting pig iron; 2 men now do the work which formerly required 128 to perform in loading pig iron! 1 man replaces 42 in operating open-hearth furnaces."

"A brick-making machine in Chicago makes 40,000 bricks in an hour. It formerly took one man 8 hours to make 450."

"In New York from 1914 to 1925 the number of workers in the paper box industry decreased 32 per cent, while the output per wage earner increased 121 per cent."

"It has been estimated there has been a decrease of about 2,300,000 during the last eight years in the number of persons employed in the four major industries—farming, manufacturing, railroading and mining. In 1925, for instance, there were 600,000 factory wage-earners less in New England and the Middle Atlantic States than in 1919."

"Nor has this decrease in the number of workers been attended by a decrease in product. While the output in agriculture has gone down slightly, that in manufacture and in mining has increased about 20 per cent, and the number of freight-ton-miles on the railroads, about 4 per cent.

Dr. Laidler quotes the findings of other economists who declare all industries touched, more or less, by seasonal unemployment, and continues:

"A recent investigation of eight representative plants in the men's clothing industry showed that over a period of three years the equipment was utilized in the average but 69 per cent of the possible working time. The shoe industry is in a similar situation, where sales in some months run as much as 250 per cent higher than the average, and in others as low as 87 per cent below. In the building trades the Hoover engineers some years ago estimated that the workers were employed on the average about 63 per cent of the year."

Says "Speed-Up" Advances Industrial Dead-Line.

The unemployment problem, Dr. Laidler finds, is greatly complicated by the tendency in industry to discard the middle aged worker on the ground that he cannot be speeded up in the same way as can workers in

the twenties and thirties. "This is particularly true of our industries engaged in mass production. One Dodge worker expressed it, 'The speed-up system is so terrific that after a man is ready for the hospital he is likely to be cast on the industrial scrap-heap to starve.'

"At the Highland Park plant of the Ford Company about three-fourths of the men were found to be under 40. It is practically impossible for a man over 40 to get a job there, while men who have reached that age find difficulty in holding their jobs. In a recent investigation in certain steel mills, it was found that the average age of the steel workers was not far from thirty. The problem of the reemployment of the middle aged and old aged worker is one of increasing seriousness."

That Postal Deficit

The accounts of the United States postal service show a deficit for the past fiscal year of over \$120,000,000. Charges of inefficiency are being made against the state department.

We are not in a position to judge as to the efficiency or inefficiency of the management.

This deficit, however, is being used by opponents to government ownership, as a bit of propaganda to foreclose their estates since 1919 because business was so bad. The workers could have a whole lot more for which to be thankful. If they were capable of thinking for themselves; if they had a labor party and if they had their own representatives in the legislatures governing them.

Sava's concert comes this Sunday Dec. 1st at the SNPJ. auditorium; there will be an added attraction by the appearance of Svetosar Banovic the Slovene opera singer. A duet quartet, sextette, and many national folksong will be dialogued. Following the program good music for dancing will play until midnight.

The postal department must pay the United States shipping companies three times the rates for first-class mail that it need pay foreign shipping companies.

No gentlemen, you can't get away with it. The deficit of the postal department does not show what government ownership can do.

BUT IT DOES SHOW WHAT CAPITALIST MANAGEMENT WILL DO WHEN IT GETS IN CONTROL OF GOVERNMENT ENTERPRISES.

THAT'S WHY WE NEED SOCIALISTS IN OFFICE. — Milwaukee Leader.

EXPERIENCE NOT REQUIRED.

"Does your small boy annoy you by asking questions?"

"No," answered the patient parent. "What annoys me is his calm and confident assumption that he knows the answer to everything."

SEARCHLIGHT

By Donald J. Lorrich

"It was very interesting", we were told by many of the folks that attended last Friday's debate. Whatever else is said the debaters had an equally interesting time. At least the large attendance and their attractiveness made us put forth and added effort to satisfy them. Already we were told that more debates ought to be held. Perhaps arrangements can be made for four young ladies to appear in the acts of arguers. — Or perhaps a mixed team. We are certain that we can get a couple of young ladies to join our forces. In the meantime prohibition is still a failure according to the listeners because the negative side didn't convince them that it has succeeded.

This arrangement was made because it will afford people of Waukegan to read titles held at Milwaukee and Chicago, etc. To show that there is a desire for this arrangement, our people should make use of the books. Books are loaned to non-members as well as members.

The American Family Almanac will be off the press this week. Immediately after it is bound it will be mailed to those who have placed their orders. Don't wait too long to place your order, if you haven't already done so. The Almanac needs no introduction. It has established itself in the homes of American Slovanes.

American Railroads and Industrial Corporations have agreed to continue their expansions. Pres. Hoover has called the leaders of these institutions together to talk over the present economical conditions in the hopes of averting a crisis. The pledge has been made, and our newspapers are full of promises. But the workers are still being laid off; we feel however that Hoover's step was a good move in the right direction to at least offset the heavy atmosphere. If the people talk of better times, they will do much to create them.

Preseren's Male Choir held their first concert at the SNPJ. Hall last Sunday. A good attendance was on hand to greet the participants. A greater number came in the evening to dance; Jerry Sebesta's orchestra played.

Last Thursday night John Olip lectured to the Waukegan Little Fort Lodge of the SNPJ. on "The Educational Division of the J. S. F." Mr. Olip tells us that he was thoroughly surprised at the way the young folks took in what he had to say. He saw the spirit, enthusiasm and good will that would rival even the Pioneers. At that he felt just like he was attending the Pioneers meeting. We always thought the folks of Waukegan had the stuffins. A little courage and a little added work will bring them what they lack.

WANTED CONTRAST.

Nose—Ah shoo' is surprised, big boy, to see you takin' up wid light-complexioned gal. Ah likes mine dark.

Sambo—Dassal you know bout a gal. When Ah gives her a black eye Ah wants to see it.

IS IT A CRIME TO BE OLD?

(From a leaflet issued by the Socialist Party.)
When you pass the 40 year mark and still have a job and are not afraid of what will happen when you lose it, you are lucky. You are unusual.

For most of the men and women working in the offices and factories it is terrible to be 40 and over. If business is bad, even for a little while, they are the first to go. Then they must shop around for a new job, pestering all the time to be younger than they are. They must beg for a place to work because they have committed the crime of no longer being as young as some other people.

You may not be one of those who know the torture of not being wanted any more, but your friends are among them. They may keep a smile for you and a stiff upper lip, but they are afraid of the time when business office and factory will want them no longer.

Look around you. Don't read the newspapers—the lives of your friends are not scandalous news. Just look around you. Where have they gone—the boys and girls with whom you grew up? Once you played

"SEE THAT SONNY, I'M A HAS-BEEN
AT FORTY - I HOPE YOU HAVE
BETTER LUCK"

ball together in the street or played Indians in the orchards and the fields of goldenrod. Now they are scattered, men and women with families, cares, troubles, thinking about the bread they ate yesterday and the bread they will eat tomorrow and the rent money to be paid at the first of the month. One or two have grown well-to-do, perhaps. You yourself don't have to worry about the time when you will lose your job, perhaps. But what about the others?

Pete is a clerk in a company that makes medical instruments. When he loses his job he knows there is no other place where his training will be worth good money. Mike is one of the switchmen who lost his job the day they put up a tower in the yards where one man can control 225 miles of track. Nellie married a man who hasn't told her yet that when the textile mill closes down for the summer he will be told that he doesn't come back. Helen went to work in a big chain of restaurants where they don't like their waitresses over thirty. And what happened to Mamie O'Rourke, the girl who used to trip the light fantastic on the sidewalks of New York? Ever since her marriage five years ago she's been scrubbing floors from midnight to morning in an office building and praying that they won't put somebody on in place of her. There's even a ward leader who gets her vote regularly because she had to go to him to get that fine job.

You never think of these people any more. You don't see them anymore. You have other friends now, people who own their own cars. If you met these others on the street tomorrow they would be too proud to tell you that they envied you, too proud to tell you of the clouds which have gathered around the twilight of their lives.

But you can do something for them, just as a matter of decency, coming from one friend to another.

You can vote to put an old age pension law on the books. You can vote that your old friends shall not grow old in fear of hunger and want. You can vote that the poor house shall not stare at them by day and by night from over the hills.

Is that asking too much of you?

Do you want to be thanked for it?

Hundreds of thousands of people with only a little less luck in life than yourself will sleep more happily the day you and enough of your friends cast that vote for them.

Only ten of our states have old age pension laws as yet and in only two of them, Maryland and Colorado, do they really help people much. Almost all the other countries in the world—except India, China and the United States enable their people to face old age unafraid. In this country a Socialist introduced the first federal bill for old age pension, at Washington in 1912. The labor unions have fought for it for twenty years. In Canada they won it in 1927.

When the next election to the State Legislature comes, find out what party has a real—not a fake—old age pension bill in its platform. The Socialist Party has it.

In every city and town throughout the country organizations of labor should immediately take action on this matter. Special meetings should be held to discuss the steps to be taken. Mass meetings should be held and addresses by capable speakers. Resolutions should be adopted. Publicity should be obtained in the newspapers. Every organization possible should be placed upon record for or against this humane legislation. Show that you are in earnest, that you are determined, that you will not be any longer fooled by the hackneyed policy of "Investigation".

Have no illusion in this fight. The professional politicians will dodge if they can. They have delayed and delayed. In some states they have enacted legislation that is a heartless mockery. We have had enough of this. We now want action and should determine to have it.

A STUDY IN OIL

Legion Again Show Its Horns

That the Legion has not abandoned its policy of antagonism toward efforts for peace is shown by an Armistice Day incident in Milwaukee. Miss Eleanor Brannan of the National Council for the Prevention of War was scheduled to speak at a church service, but her talk was cancelled because of protests from the D. A. R. and the Legion. This recalls that last year Commander Spafford wrote to all states in which Sherwood Eddy was speaking for the Y. M. C. A., suggesting that local legionaries get in touch with the "proper people" and get the engagements cancelled. Of course, the proper people are the same class as those who pulled the purse strings of the churches in Detroit and closed them to labor speakers, who hire the thugs who beat up labor organizers, and who own the newspapers, the courts, the schools, the churches, and the Y. M. C. A.'s everywhere. They are the class that fostered the Legion and who control it now.

So Stop the Guns Forever

The poisoning of the human soul by hatred, the darkening of the human mind by lies, and the hardening of the human heart by slaughter and destruction are evils that spread and fester long after the guns have stopped.—George Bernard Shaw.

WEEK-END CASUALTIES

High cost of living increases. But every holiday week-end an increasing number of citizens escape it forever.—Boston Transcript.

Activities of Branch No. 1, J. S. F.

On Sunday Dec. 1st Sava, one of the oldest Slovene singing societies, will give its first concert of this season at the SNPJ. Auditorium, 2657 S. Lawndale Ave.

Its program has been well arranged and selected, which will consist of many modern folk songs and other compositions. In addition Mr. Banovic, a member of the Jugoslav National Opera, will make his appearance among the singers. Early in that afternoon he will sing at a concert in So. Chicago. More details can be found on the inside pages.

In the past months Sava has secured a number of new singers and today ranks one of the largest Slovene singing societies in America. Tickets are now on sale and can be obtained from members or at the office of Proletarian, 3639 W. 26th St.

Branch No. 1 JSF, which have for twelve successive years held their New Years Eve dance at the SNPJ. Auditorium, will this year hold their annual celebration at the Masonic Temple on 23rd and Millard Ave. Johnny Horcevar and his gang of merry makers will furnish the music for both old and young. Don't forget the date Dec. 31st. A good time is in store for every one.

The English section of the Dramatic club is preparing a drama in three acts which will be given on the 26th of January 1930. More details will be announced later.